

Elizabeth Højmark Cukijati

Emne: VS: Høring af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen

---

Fra: Dansk Arbejdsgiverforening [<mailto:DA@da.dk>]

Sendt: 30. juni 2016 15:15

Til: Anne Kathrine M. Nyborg

Emne: SV: Høring af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen

Under henvisning til det til DA fremsendte høringsbrev af d.d. vedrørende ovennævnte skal vi oplyse, at sagen falder uden for DA's virkefelt, og at vi under henvisning hertil ikke ønsker at afgive bemærkninger.

Med venlig hilsen

Elise S. Hansen
Chefsekretær

Fra: Anne Kathrine M. Nyborg [<mailto:akmn@ens.dk>]

Sendt: 30. juni 2016 14:18

Emne: Høring af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen

Hermed fremsendes udkast til forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen i ekstern høring.

Som det fremgår af vedlagte høringsbrev, modtager vi meget gerne jeres høringssvar senest den **11. august 2016** til ens@ens.dk med kopi til ehc@ens.dk og lsh@ens.dk.

Eventuelle spørgsmål vedrørende beslutningsforslaget kan rettes til fuldmægtig Elizabeth Højmark Cukijati tlf. 33 92 78 38, e-mail ehc@ens.dk.

Med venlig hilsen / Best regards

Anne Kathrine M. Nyborg

Fuldmægtig / Advisor

Center for Global Rådgivning og Forhandling / Centre for Global Cooperation

Mobil / Cell +45 2087 9437
E-mail akmn@ens.dk

Energistyrelsen

Danish Energy Agency - www.ens.dk

- part of the Danish Ministry of Energy, Utilities and Climate

Elizabeth Højmark Cukijati

Fra: Camilla Damsø Pedersen <cdp@danskbyggeri.dk>
Sendt: 4. juli 2016 09:32
Til: Energistyrelsens officielle postkasse; Elizabeth Højmark Cukijati; h@ens.dk
Cc: Britt Rasmussen
Emne: VS: Høring af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen
Vedhæftede filer: Høringsbrev.docx; Beslutningsforslag.docx; Bilag 1 - Parisaftalen autoriseret engelsk tekst.pdf; Bilag 2 - Parisaftalen dansk oversættelse.pdf

Til Energistyrelsen

Dansk Byggeri har ikke bemærkninger til vedhæftede høring.

Venlig hilsen
Camilla Damsø Pedersen
Chefkonsulent
Erhvervspolitisk afdeling
Tlf. direkte: 72 16 02 24 · Mobil: 23 28 49 13

danskbyggeri

Vi samler byggeri, anlæg og industri

Nørre Voldgade 106 · 1358 København K
www.danskbyggeri.dk · [Abonner på nyheder](#)

Fra: Anne Kathrine M. Nyborg [<mailto:akmn@ens.dk>]

Sendt: 30. juni 2016 14:18

Emne: Høring af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen

Hermed fremsendes udkast til forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen i ekstern høring.

Som det fremgår af vedlagte høringsbrev, modtager vi meget gerne jeres hørings svar senest den **11. august 2016** til ens@ens.dk med kopi til ehc@ens.dk og lsh@ens.dk.

Eventuelle spørgsmål vedrørende beslutningsforslaget kan rettes til fuldmægtig Elizabeth Højmark Cukijati tlf. 33 92 78 38, e-mail ehc@ens.dk.

Med venlig hilsen / Best regards

Anne Kathrine M. Nyborg

Fuldmægtig / Advisor

Center for Global Rådgivning og Forhandling / Centre for Global Cooperation

Elizabeth Højmark Cukijati

Fra: Louise Ryge Norsgård (SET)
Sendt: 4. juli 2016 10:48
Til: Energistyrelsens officielle postkasse
Cc: Elizabeth Højmark Cukijati; Line Skou Hauschildt
Emne: Høring af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen - J.nr. 2016-7267

AppServerName: 360-KFST-PROD
DocumentID: 16/00542-45
DocumentIsArchived: -1

Til Energistyrelsen

Sekretariatet for Energitilsynet takker for muligheden for at give bemærkninger til den fremsendte høring om Danmarks ratifikation af Parisaftalen. Sekretariatet for Energitilsynet har ikke kommentarer til den fremsendte høring.

Med venlig hilsen

Louise Ryge Norsgård
Fuldmægtig, cand.jur
Tlf. +45 4171 5418
Mail lrn@energitilsynet.dk

ENERGITILSYNET

Sekretariatet for Energitilsynet
Carl Jacobsens Vej 35
DK-2500 Valby
Tlf. +45 4171 5400
Mail post@energitilsynet.dk
Web www.energitilsynet.dk

Fra: Anne Kathrine M. Nyborg
Sendt: 30. juni 2016 14:18
Emne: Høring af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen

Hermed fremsendes udkast til forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen i ekstern høring.

Som det fremgår af vedlagte høringsbrev, modtager vi meget gerne jeres høringssvar senest den **11. august 2016** til ens@ens.dk med kopi til ehc@ens.dk og lsh@ens.dk.

Eventuelle spørgsmål vedrørende beslutningsforslaget kan rettes til fuldmægtig Elizabeth Højmark Cukijati tlf. 33 92 78 38, e-mail ehc@ens.dk.

Med venlig hilsen / Best regards

Elizabeth Højmark Cukijati

Fra: Rasmus Stoklund Holm-Nielsen <raho@danskmetal.dk>
Sendt: 8. juli 2016 10:59
Til: Energistyrelsens officielle postkasse
Cc: Elizabeth Højmark Cukijati; Line Skou Hauschildt; CO-Industri
Emne: Høringssvar vedr. udkast til forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen

Til Energistyrelsen

CO-industri takker for muligheden for at afgive høringssvar vedr. udkast til forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen.

CO-industri bakker op om Parisaftalen og den danske ratifikation af aftalen. CO-industri hæfter sig i særlig grad ved at der i beslutningsforslaget lægges op til en ambitiøs dansk indsats, når det gælder støtte til teknologiudvikling og – overførsel, der bl.a. omfatter offentlig-private initiativer som 'Mission Innovation', der blev lanceret under COP21 i Paris. CO-industri deler opfattelsen af, at Danmark kan bidrage til markante nedbringelser af CO2-udledning i kraft en fortsat udvikling og eksport af dansk energiteknologi. I forbindelse med Mission Innovation vil et oplagt dansk fokus være at understøtte innovationsevnen i danske virksomheder, der er verdensførende inden for energiteknologi, ved blandt andet at styrke den tekniske forskning generelt samt mere specifikt Innovationsfonden og EUDP.

Med venlig hilsen

Rasmus Stoklund Holm-Nielsen

Erhvervspolitisk chef
Formandssekretariatet i Dansk Metal

T: 50 74 41 85

E: rshn@danskmetal.dk

Elizabeth Højmark Cukijati

Fra: Marlene Lisa Eriksen <mle@forsikringogpension.dk>
Sendt: 29. juli 2016 15:09
Til: Energistyrelsens officielle postkasse
Cc: Elizabeth Højmark Cukijati; Line Skou Hauschildt; Torben Weiss Garne
Emne: Høring af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen
Vedhæftede filer: Høringssvar til forslag om Danmarks ratifikation af Parisaftalen.docx

Til Energistyrelsen,

Vedhæftet Forsikring & Pensions høringssvar til udkast til forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen.

Forsikring & Pension

Marlene Lisa Eriksen

Konsulent, cand.jur.
41 91 91 48
mle@forsikringogpension.dk

Forsikring & Pension
Philip Heymans Allé 1
2900 Hellerup
Tlf.: 41 91 91 91

www.forsikringogpension.dk

☞ Tænk på miljøet, før du printer denne mail og/eller de vedhæftede dokumenter.

Energistyrelsen

Høringsvar til forslag om Danmarks ratifikation af Parisaftalen

29.07.2016

Energistyrelsen har udsendt høring om Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen. Med Parisaftalen forpligter Danmark sig til globale målsætninger om at:

- holde den gennemsnitlige globale temperaturstigning til et godt stykke under 2 °C i forhold til førindustrielt niveau og arbejde for at begrænse temperaturstigningerne til 1, 5 °C
- øge tilpasningsevnen over for de skadelige virkninger af klimaforandringerne og fremme modstandsdygtigheden, og
- gøre finansieringsstrømmene konsistente med omstillingen til lavemission og modstandsdygtighed over for klimaforandringer.

Forsikring & Pension bakker op om Danmarks ratifikation af Parisaftalen. Derudover bakker forsikringsbranchen op om en aktiv indsats for at reducere temperaturstigningerne og forebygge mod de skader, det ændrede klima forårsager.

Parisaftalen er først og fremmest en aktiv indsats mod reduktion af CO₂-udledningen og dermed en opbremsning af den globale temperaturstigning med deraf følgende klimaforandringer. Men derudover adresserer Parisaftalen behovet for at øge tilpasningsevnen overfor de skadelige virkninger, vi allerede nu oplever som en konsekvens af klimaforandringerne. Danmark mærker allerede effekterne af det ændrede klima i form af kraftigere skybrud. Et enkelt skybrud i 2011 kostede alene forsikringsbranchen ca. 6,2 mia. kr. og en lang række byer har de senere år oplevet meget voldsomme skybrud. Samtidig er danskernes fokus på skybrudsskader steget.

En undersøgelse foretaget af Epinion for Forsikring & Pension i maj 2016 viste blandt andet, at 80 % af danskerne mener, at klimaforandringer skal tages alvorligt. 1 ud af 3 husejere i hovedstaden har oplevet at blive ramt af vandskader som følge af skybrud, og for 4 ud af 5 danskere vil risikoen for at få klimarelaterede skader indgå i deres overvejelser ved køb af ny bolig. Der er derfor en stigende bevidsthed om problemerne og en stigende forventning om, at der bliver taget hånd om de udfordringer, klimaforandringerne fører med sig.

En central aktør, når det kommer til forebyggelse, er kommunerne. En del kommuner arbejder med forebyggelse, men incitamentet til at gøre noget, inden

Forsikring & Pension
Philip Heymans Allé 1
2900 Hellerup
Tlf. 41 91 91 91
Fax 41 91 91 92
fp@forsikringogpension.dk
www.forsikringogpension.dk

Marlene Lisa Eriksen
Konsulent
Dir. 41 91 91 48
mie@forsikringogpension.dk

Vores ref. MLE
Sagsnr. GES-2015-00169
DokID 374284

Brancheorganisation
for forsikringselskaber
og pensionskasser

skaderne sker, er for lille. De fleste kommuner har udarbejdet klimatilpasningsplaner, men det er et problem, at der ikke er noget krav om opfølgning på disse og krav om at opdatere planerne jævnligt – f.eks. hvert fjerde år. Lokalplaner og bygningsreglementer bør samtidig sikre, at vi opfører og indretter vores byer og boliger, så de er beskyttet mod oversvømmelser, f.eks. ved nultolerance over for nyt byggeri i områder med oversvømmelsesrisiko.

Forsikring & Pension bakker derfor fuldt ud op om Danmarks ratifikation af Parisaftalen, og bidrager gerne til arbejdet med at gøre Danmark mere robust overfor klimaforandringerne, samt til den grønne omstilling gennem bæredygtige investeringer understøttet af klare rammer fra Folketinget.

Forsikring & Pension

Vores ref. MLE

Sagsnr. GES-2015-00189

DokID 374284

Med venlig hilsen

Marlene Lisa Eriksen

Elizabeth Højmark Cukijati

Fra: Valdemar Ehlers <Ve@danskemaritime.dk>
Sendt: 8. august 2016 12:21
Til: Energistyrelsens officielle postkasse
Cc: Elizabeth Højmark Cukijati; Line Skou Hauschildt; Anne Kathrine M. Nyborg; Michael Prehn
Emne: Høring af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen
Vedhæftede filer: Energistyrelsen 080816.docx

Att. Fuldmægtig Anne Kathrine M. Nyborg

Tak for Deres email af 30. juni 2016 samt invitationen til at fremsende høringssvar til forslag om Danmarks ratifikation af Parisaftalen.

Danske Maritime er taknemmelige for denne mulighed. Vedlagt hermed vort høringssvar.

Med venlig hilsen

Valdemar Ehlers
Teknisk chef

 Danske Maritime

DANSKE MARITIME
Amaliegade 14, 1.
1256 København K

tlf.: +45 33 13 24 16
dir.: +45 33 45 43 92
m.: +45 42 14 95 29

ve@danskemaritime.dk
www.danskemaritime.dk

Fra: Anne Kathrine M. Nyborg [<mailto:akmn@ens.dk>]

Sendt: 30. juni 2016 14:18

Emne: Høring af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen

Hermed fremsendes udkast til forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen i ekstern høring.

Som det fremgår af vedlagte høringsbrev, modtager vi meget gerne jeres høringssvar senest den **11. august 2016** til ens@ens.dk med kopi til ehc@ens.dk og lsh@ens.dk.

Eventuelle spørgsmål vedrørende beslutningsforslaget kan rettes til fuldmægtig Elizabeth Højmark Cukijati tlf. 33 92 78 38, e-mail ehc@ens.dk.

Med venlig hilsen / Best regards

Anne Kathrine M. Nyborg

Fuldmægtig / Advisor

Center for Global Rådgivning og Forhandling / Centre for Global Cooperation

Mobil / Cell +45 2087 9437

Energistyrelsen
ens@ens.dk
Att. Fuldmægtig Anne Katrine M. Nyborg
Amaliegade 44
1256 København K.

8. august 2016
VE/005

Høring: Danmarks ratifikation af Parisaftalen

Danske Maritime kan tilslutte sig ratifikation af Paris aftalen, da den opstiller mål som også den maritime industri bør stille imod at opfylde, og som Danmark har særlig god anledning til at fremme.

Den praktiske udformning af en maritim regulering af drivhusgasser bør ske i IMO, men det er efter Danske Maritimes opfattelse væsentligt at det globale samfund sætter sig høje men realistiske mål. Den danske maritime industri har et særligt godt indblik i hvad der er muligt, idet de fleste af virksomhederne befinder sig på den teknologisk forkant.

Hvis det er muligt at afgive udtalelser i forbindelse med ratificeringen vil Danske Maritime foreslå, at der i en dansk udtalelse henvises til arbejdet i IMO, og udtrykkes ønske om at IMO i år opstiller konkrete mål for den maritime sektor (uden at en konkret mekanisme nævnes i en eventuel dansk udtalelse).

Med venlig hilsen

DANSKE MARITIME

Michael Prehn

Underdirektør

Elizabeth Højmark Cukijati

Fra: Mads H. Dorff Christiansen <mdc@lf.dk>
Sendt: 10. august 2016 10:25
Til: Energistyrelsens officielle postkasse
Cc: Elizabeth Højmark Cukijati; Line Skou Hauschildt; høring
Emne: Høringssvar vedr. forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen
Vedhæftede filer: mdc 160810 SPUhøring Forslag til ratifikation af COP21.pdf

Høringssvar vedlagt.

Mvh.
Mads

Venlig hilsen

Mads H. Dorff Christiansen

Chefkonsulent
Klima, Energi & Planter
Landbrug & Fødevarer

T +45 3339 4014 | M +45 3017 8862 | E mdc@lf.dk

Landbrug & Fødevarer FmbA

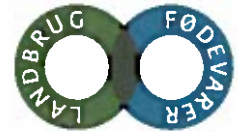
Axelborg, Axeltorv 3 · DK-1609 København V
www.lf.dk

Landbrug & Fødevarer er erhvervsorganisation for landbruget, fødevarer- og agroindustrien. Med en eksport på 152 milliarder kroner årligt og med 172.000 beskæftigede repræsenterer vi et af Danmarks vigtigste eksporterhverv. Ved at nytænke og synliggøre erhvervets bidrag til samfundet sikrer vi vores medlemmer en stærk placering i Danmark og globalt.

Denne mail er blevet scannet af <http://www.comendo.com> og indeholder ikke virus!

Energistyrelsen
Amaliegade 44
1256 København K

Høringssvaret er sendt elektronisk til ens@ens.dk og ehc@ens.dk; lsh@ens.dk

Landbrug & Fødevarers høringssvar til Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet vedr. forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen

Landbrug & Fødevarer henviser i øvrigt til tidligere fremsendte høringssvar til Energi-, Forsynings- og Klimapolitisk EU-Specialudvalg af 5. august 2016 vedr. Kommissionens:

- Forslag til byrdefordeling 2030
- Forslag til inklusion af LULUCF i klimapolitikken

Herudover henvises til høringssvar fremsendt til Energi-, Forsynings- og Klimapolitisk EU-Specialudvalg 11. marts 2016 vedr. Kommissionens:

- Meddelelse om opfølgning på COP21
- Udkast til rådsbeslutning om undertegnelse af Parisaftalen

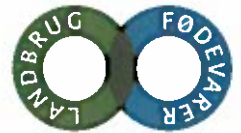

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen

Landbrug & Fødevarer støtter den ambitiøse klimaaftale i Paris. Danmark er allerede langt fremme ift. at gennemføre klimareduktioner, og dansk landbrugs- og fødevarereproduktion er således blandt de mest klimaeffektive produktioner i verden, når der ses på udledning pr. produceret enhed. Det fremgår bl.a. af regeringens svar til Folketinget d. 22 februar 2016 (MOF, alm.del. spm. 418).

Det globale mål om at holde temperaturstigningen under 2 grader er efter Landbrug & Fødevarers opfattelse vigtigt for en fortsat international stabil økonomisk udvikling og dermed sikker afsætning af danske landbrugs- og fødevarereprodukter. Landbrug & Fødevarer støtter derfor en folketingsbeslutning, der sikrer en hurtig og effektiv ratifikationsproces i EU og efterfølgende i UNFCCC.

Den interne udmøntning i EU af aftalen for de ikke-kvotebelagte sektorer udgør derimod en trussel mod dansk landbrugs- og fødevarereproduktion. Samspillet mellem Parisaftalen og udmøntningen af reduktionsmålene i EU bør derfor i langt højere grad reflekteres i bemærkningerne til forslaget fra Folketinget (bemærk at nedenstående tekst kun forholder sig til EUs ikke-kvotebelagte sektorer og dermed Kommissionens forslag af 20. marts 2016).

Følgende hovedbudskaber bør derfor indgå i bemærkningerne til forslaget:

- 1. Som opfølgning på Parisaftalen har Kommissionen nu fremlagt sit forslag til byrdefordeling i de ikke-kvotebelagte sektorer med et af de højeste mål til Danmark, hvilket kan medføre betydelige samfundsøkonomiske omkostninger nationalt, herunder særligt for den konkurrenceudsatte danske landbrugs- og fødevarerindustri.**

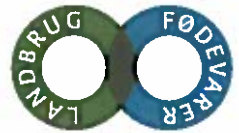
Kommissionen foreslår, i udmøntningen af de internationale forpligtelser i henhold til Parisaftalen, at Danmark pålægges et af de højeste reduktionsmål i EU. Forslaget medfører, at Danmark skal reducere sin udledning med 39 pct. i 2030 med udgangspunkt i 2005 i de ikke-kvotebelagte sektorer. Det udgør en alvorlig trussel mod grundprincipperne i EUs indre marked, herunder sikring af jævnbyrdige konkurrencevilkår for landbrugs- og fødevarerproduktionen på tværs af EUs fællesmarked og kan lede til betydelig udflugning af dansk produktion. Et isoleret højt mål uden tilstrækkelig fleksibilitet risikerer ifølge EUs JRC en påtvunget reduktion af den danske produktion af oksekød med 50 pct., mælk med 25 pct. og 14 pct. for svinekød. Det vil ifølge samme rapport medføre en øget import af fødevarer til EU og globalt set derfor ikke medføre en positiv klimapåvirkning. Som eksempel forventes EUs import af oksekød at øges med 360 pct. og af mejeriprodukter med 80 pct.

- 2. Parisaftalens fokus på fødevarerforsyningsikkerhed bør understreges og efterleves i EUs klimapolitik**

Den skæve udmøntning i EU af Parisaftalen strider mod Danmarks og EUs internationale forpligtelser iht. selvsamme Parisaftale (jf. art. 2). Heri fremgår, at CO₂ reduktionstiltag skal gennemføres: *"in a manner that does not threaten food production"*. Herudover fremgår i preambulen til Parisaftalen, at partnerne til aftalen forventes at: *"Recognizing the fundamental priority of safeguarding food security and ending hunger, and the particular vulnerabilities of food production systems to the adverse impacts of climate change"*.

- 3. En forhøjelse af EU's allerede indmeldte reduktionsbidrag til UNFCCC i 2020 iht. Parisaftalen bør modvirkes indtil EUs interne klimaarkitektur sikrer en fair og omkostningseffektiv byrdefordeling. Alternativt skal der tilgås de EU lande med reduktionskrav over gennemsnit, og som tildes forhøjede reduktionsmål, yderligere fleksibilitetsmekanismer.**

Reduktionsbidragenes (NDC'ernes) målsætninger er ikke direkte juridisk bindende i henhold til Parisaftalen, men det er et juridisk krav, at NDC'erne fornyes hvert femte år, og at NDC'erne altid skal være mere ambitiøse end de forrige (jf. også art. 3 & 4).

FN's Miljøprogram har vurderet, at de indmeldte NDC'er vil få samme indvirkning på temperaturstigningerne, som der vil ske uden yderligere handling ift. i dag. De indmeldte NDC'er har altså ingen indvirkning på de langsigtede globale temperaturstigninger, der forventes at blive ca. 3,5 grader mod det i Parisaftalen vedtagne mål om maksimalt 2 graders temperaturstigning ift. førindustrielt niveau.

Baseret på ovenstående er det derfor meget sandsynligt, at EU i indmelding af næste runde af NDC'er i 2020 vil forøge sin reduktionsforpligtelse fra de nuværende 40 pct. reduktion i 2030 ift. 1990. Med den eksisterende klimaarkitektur i EU udgør dette en alvorlig udfordring for den danske samfundsøkonomi, herunder i særlig grad dansk landbrugs- og fødevarereproduktion.

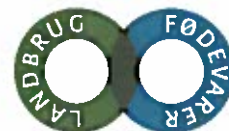
Landbrug & Fødevarer havde derfor gerne set, at der blev ændret fundamentalt i klimaarkitekturen. Den foreslåede meget skæve fordeling af reduktionsforpligtelserne på tværs af EU tjener hverken klimaet eller den europæiske økonomi, da EUs mål udmøntes internt på medlemsstaterne baseret hovedsageligt med udgangspunkt i BNP pr. indbygger og ikke i tilstrækkelig grad efter, hvor der opnås de mest omkostningseffektive klimagasreduktioner. En ny klimaarkitektur skal derfor, populært sagt, sikre mest muligt klima for pengene. Foruden et opgør med BNP pr. indbygger som byrdefordelingsnøgle og 2005 som basisår, så ville det også indbefatte, at LULUCF og landbrugets non-CO2 udledninger blev samlet i en særlig landbrugssøjle med et fælles reduktionsmål for europæisk landbrug.

En grundlæggende justering af EU's klimaarkitektur forekommer dog med Kommissionens forslag til udmøntning af EU's klimapolitik for 2030 af 20. juli ikke at være sandsynlig på denne side af 2030. Det er derfor afgørende, at evt. højere NDC'er fra 2025 følges af en tilsvarende udvidelse af fleksibilitetsmekanismer i EU. Det bør således indgå som et vægtigt argument i de politiske forhandlinger i EU som finder sted i efteråret vedr. byrdefordelingsaftalen og inklusion af LULUCF ift. 2030-målene.

- 4. I EU's opfyldelse af Parisaftalen bør Danmark godskrives for sit særlige høje bidrag til finansiering af klimaindsatsen i udviklingslandene, hvilket evt. kan indtænkes som en fleksibilitetsmekanisme i EUs politiske forhandlinger om byrdefordelingen i efteråret.**

Derudover bør rammevilkårene for klimafinansiering i udviklingslandene for landbrugs- og fødevarerektoren forbedres både tværgående ift. udviklingspolitikken såvel som ift. udmøntning af specifikke midler fra fx Klimapuljen.

Danmark gør i sig selv ingen forskel for de globale

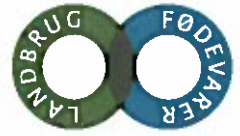
drivhusgasudledninger. Den danske udledning udgør ca. en promille af de samlede globale drivhusgasudledninger. Isolerede danske tiltag, der reducerer dansk landbrugsproduktion, virker derfor ikke. I stedet kan Danmark forsøge at lære andre lande, herunder de globale vækstøkonomier, hvordan de kan producere fødevarer mest ressourceeffektivt og bæredygtigt. I forlængelse heraf kan nævnes, at Landbrug & Fødevarer under klimatopmødet i Paris oplevede en enorm interesse for danske erfaringer med bæredygtig intensivning af landbrugs- og fødevarereproduktionen.

Parisaftalen forpligter de udviklede lande til at støtte klimaindsatsen i udviklingslandene. Danmark er allerede en af de vigtigste bidragsydere ift. finansiering af klimaindsatsen i udviklingslandene. I udmøntningen af den danske støtte lægges vægt på en række strategiske principper herunder en prioritering af områder, hvor Danmark har spidskompetencer og kan stille viden og erfaring til rådighed. I den sammenhæng bør det ikke udelukkende være særligt energi- og vandområdet som tilgodeses. Den danske landbrugs- og fødevarereproduktion er blandt verdens mest klimaeffektive. Herudover forventes landbrugs- og fødevarerområdet at få en øget vægt i fremtidige globale klimaaftaler.

Som nævnt er Danmark et af de lande globalt og derved også i EU, som bidrager mest til finansiering af klimaindsatsen i ulandene set ift. befolkningens størrelse. Støtten udmøntes både via konkrete klimamidler, forsikringsinstrumenter og den generelle udviklingsbistand. Alligevel tages der i EUs forslag til byrdefordeling af reduktionsmålsætninger for 2030 og inklusion af LULUCF ikke hensyn til de betydelige omkostninger Danmark har til klimafinansiering. Disse midler er medvirkende til at EUs lande vil opfylde Parisaftalen og forpligtelserne ift. udviklingslandene. I den sammenhæng bør disse omfattende økonomiske bidrag også modregnes ifm. EUs byrdefordelingsaftale fx i form af øget fleksibilitet.

5. Parisaftalens fokus på optag af drivhusgasser i skov og jorder bør medføre en øget forskningsindsats og dertilhørende midler til landbrugs- og fødevarerområdet.

Parisaftalen har fokus på at bevare og forøge optag og lagre af drivhusgasser i skove og jorder (jf. art. 5). Dette er et af de vigtigste proaktive instrumenter ift. at optage og reducere det globale indhold af luftbårne koncentrationer af drivhusgasser. Der er dog behov for yderligere forskning og afklaring af potentialer og muligheder ved forskellige tiltag på landbrugs- og fødevarerområdet. Herunder er det også afgørende at blive klogere på standardiserede opgørelsesmetoder og regneregler. I den forbindelse er det afgørende at der på globalt såvel som på EU og nationalt niveau allokeres flere midler til forskning på området. Det kunne fx være ifm. nye nationale forskningsprogrammer eller EU's Horizon2020 og efterfølgende forskningsprogrammer.

Lad os endelig vide hvis der skulle være spørgsmål til ovenstående.
Med venlig hilsen

Mads Helleberg Dorff Christiansen
Chefkonsulent

Direkte: 33 39 40 14

Mobil: 30 17 88 62

E-mail: mdc@lf.dk

Elizabeth Højmark Cukijati

Fra: Carsten Chachah <cac@danskeenergi.dk>
Sendt: 10. august 2016 13:43
Til: Energistyrelsens officielle postkasse
Cc: Elizabeth Højmark Cukijati; Line Skou Hauschildt
Emne: VS: Høring af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen
Vedhæftede filer: Høringssvar til beslutningsforslag om ratifikation af Paris-aftalen.pdf

Til Energistyrelsen

Vedhæftet er Dansk Energis høringssvar til beslutningsforslaget.

Med venlig hilsen

Carsten Chachah
Chefkonsulent
+45 35 300 438

Vodroffsvej 59 | 1900 Frederiksberg C
+4535300400 | www.danskeenergi.dk

Fra: Anne Kathrine M. Nyborg [<mailto:akmn@ens.dk>]
Sendt: 30. juni 2016 14:18
Emne: Høring af forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen

Hermed fremsendes udkast til forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen i ekstern høring.

Som det fremgår af vedlagte høringsbrev, modtager vi meget gerne jeres høringssvar senest den **11. august 2016** til ens@ens.dk med kopi til ehc@ens.dk og lsh@ens.dk.

Eventuelle spørgsmål vedrørende beslutningsforslaget kan rettes til fuldmægtig Elizabeth Højmark Cukijati tlf. 33 92 78 38, e-mail ehc@ens.dk.

Med venlig hilsen / Best regards

Anne Kathrine M. Nyborg
Fuldmægtig / Advisor
Center for Global Rådgivning og Forhandling / Centre for Global Cooperation

Mobil / Cell +45 2087 9437
E-mail akmn@ens.dk

Dok. ansvarlig: CAC
Sekretær: ILA
Sagsnr: s2016-530
Doknr: d2016-11115-8.0
10. august 2016

Høringsvar til beslutningsforslag om ratifikation af Paris-aftalen

Dansk Energi takker for muligheden for at kommentere på beslutningsforslaget om ratifikation af Paris-aftalen.

Dansk Energi støtter en hurtig ratifikation af Parisaftalen.

Dansk Energi noterer sig yderligere, at den første runde af reduktionsbidrag i NDC'erne ikke er tilstrækkelig til at nå 2 eller 1,5 graders målsætningen, og det står derfor klart, at Parisaftalens parter vil være nødt til at øge indsatsen i forhold til bidragene i de eksisterende NDC'er.

EU vil derfor som vigtig part i Parisaftalen være nødt til at løfte klimaindsatsen, og til dette formål mener Dansk Energi, at en øget EU-indsats i den kvoteomfattede sektor er hensigtsmæssig for at plukke en række lavthængende frugter.

Den lave kvotepris betyder, at det koster meget lidt at udlede CO₂, og det bevirker, at lavthængende "klimafrugter", som ellers er oplagte at plukke, får lov at blive hængende.

Eksempelvis udleder produktion af strøm på kul cirka dobbelt så meget CO₂ som på gas. Derfor kan kvoteprisen eksempelvis være tungen på vægtskålen, der afgør, om vi får vores el fra kul- eller gasfyrede kraftværker. De senere års fald i gasprisen kunne have betydet, at selv en moderat forøgelse af kvoteprisen ville have bevirket et periodevist skift fra kul til gas i elproduktionen. Men den lave kvotepris har trods indsnævringen i omkostningen til at producere el på henholdsvis kul og gas ikke udløst et sådant skifte, og dermed er emissionsreduktioner, der kunne være realiseret til en forholdsvis lav pris, nu udskudt til en sandsynlig højere reduktionsomkostning i fremtiden.

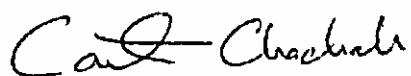
Ligeledes kunne en moderat styrket kvotepris skabe grobund for at visse vedvarende energiprojekter kunne realiseres uden om de nationale støtteordninger for VE, og dermed kunne reducere emissioner på et relativt lavt omkostningsniveau.

Da klimaforandringerne er en konsekvens af mængden af udledninger over en periode giver det god mening, at realisere de lette reduktioner i dag, frem for at skulle gøre os unødigt umage om fx 20 år, når vi skal finde dyrere tiltag for at nedbringe vores klimabelastning ved en højere kvotepris.

Dansk Energi støtter derfor i tillæg til en hurtig ratifikation af Parisaftalen, at EU øger klimaindsatsen fra ETS-sektoren frem mod 2030 med yderligere reformer af det europæiske kvotehandelssystem inden 2020 – fordi det er omkostningseffektivt. Og timingen er vigtig, for hvis vi forpasser chancen for at realisere de lavthængende frugter på den korte bane, skal vi reducere mere på den længere bane for at holde os under den samme mængde udledninger set over hele perioden. Forventeligt bliver omkostningsniveauet højt for de sidst reducerede ton emissioner på den lange bane.

Dansk Energi mener, at Danmark bør tage initiativ til at øge EU's ambitioner på det kvoteomfattede område, når rammerne for byrdefordeling på det ikke-kvoteomfattede område er forhandlet på plads. Danmark bør presse på for, at EU Kommissionen hurtigst muligt analyserer mulighederne for at forstærke kvotesystemet yderligere f. eks. ved at forhøje reduktionsfaktoren af kvoter, annullere kvoter og/eller at forøge faktoren for overførsel af kvoter til MSR. Det vil sikre en mere omkostningseffektiv og konsistent sti for emissionsreduktioner, der opfylder de langsigtede mål om 80-95 % i 2050 og sikrer EU's bidrag til opfyldning af Paris-aftalens målsætninger.

Med venlig hilsen
Dansk Energi

Carsten Chachah

Elizabeth Højmark Cukijati

Fra: Miriam Feilberg <mfe@Danva.DK>
Sendt: 11. august 2016 10:06
Til: Energistyrelsens officielle postkasse
Cc: Elizabeth Højmark Cukijati; Line Skou Hauschildt
Emne: Høringssvar fra DANVA vedrørende Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen - j.nr. - 2016-7267

Vedhæftede filer: Høringssvar DANVA Parisaftalen.pdf

Opfølgingsflag: Opfølgning
Flagstatus: Fuldført

Til Energistyrelse

Hermed fremsender jeg på vegne af Helle Katrine Andersen, DANVA, Høringssvar vedrørende Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen – journalnummer - 2016-7267

Med venlig hilsen

Miriam Feilberg
Seniorkonsulent

D: +45 87 93 35 01
M: +45 22 44 14 52
E: mfe@danva.dk

DANVA
Dansk Vand- og
Spildevandsforening
Godthåbsvej 83
DK- 8660 Skanderborg
T: +45 70 21 00 55
F: +45 70 21 00 56
E: danva@danva.dk
www.danva.dk

DANVA er brancheorganisation for vandselskaber.

DANVAs medlemmer leverer drikkevand og håndterer spildevand for flere end fem millioner danskere, og selskaberne leverer løsninger for klimatilpasning. Vores mål er en stabil, effektiv og etisk forsvarlig vand- og kloakforsyning på et højt kvalitetsniveau og på et for miljøet bæredygtigt grundlag.

Vil du modtage nyheder fra DANVA via e-mail, så [klik her](#) og tilmeld dig!

 Undlad at printe, medmindre det er nødvendigt.

Energistyrelsen
Amaliegade 44
1256 København K

ens@ens.dk

Skanderborg, den 11. august 2016
Projektnr. 00095040
mfe

DANVA hørings svar vedrørende: Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen - jeres Journalnummer: 2016-7267 – 30. juni 2016

DANVA støtter dansk ratifikation af Parisaftalen, der blev vedtaget den 12. december 2015 i Paris og påskønner hurtig dansk og EU-ratifikation, så aftalen kan træde i kraft i 2016.

Med Parisaftalen forpligter parterne sig til globale målsætninger om bl.a. at:

- holde den globale temperaturstigning under 2 °C
- øge tilpasningsevnen over for klimaforandringer

DANVA ønsker i den forbindelse at gøre opmærksom på, at danske vandselskaber kan yde et væsentligt bidrag til reduktion af udledninger og forbedret klimatilpasning på flere områder, herunder:

- Reduktion af udledninger af klimagasser fra vandforsyning og spildevandsrensning, herunder reduktion af lattergas, som er ansvarlig for 6 % af de globale udledninger af drivhusgasser. Spildevandsrensning og udledning indgår som en af komponenterne forbindelse med EU's reduktionsmål fra marts 2016.
- Reduktion af udledninger via skovrejsning er et andet område, hvor vandselskaberne bidrager positivt, da der mange steder i landes rejses skove som led i grundvandsbeskyttelsen.

Derudover ligger Danmark globalt i front, hvad angår produktion af energi fra renseanlæg, hvilket medvirker til at reducere brugen af fossile brændsler. Beregninger fra DANVA viser, at potentialet for energiproduktion fra spildevand og drikkevand er 4-8 % af varmekonsumet og 1 % af elforbruget.

DANVA gør opmærksom på, at der i forbindelse med sidstnævnte er behov for at se på danske regler og afgifter, som betyder, at ikke alle potentialer bliver udnyttet. Eksempelvis skal energiproducerende spildevandsselskaber selv skal anvende halvdelen af den varme, som de producerer. Da det i praksis ofte ikke kan lade sig gøre på forsyningen, skal en stor del af overskudsvarmen slippes ud i det fri frem for at blive udnyttet i fjernvarmenettet. I forbindelse med Energiforforskningsaftalen 2012 blev der nedsat en arbejdsgruppe under Skatteministeriet, som skulle analysere nyttiggørelse af overskudsvarme. DANVA opfordrer til, at denne analyse færdiggøres, offentliggøres og inddrages i det kommende arbejde med at styrke den danske klimaindsats.

Vedrørende klimatilpasningsindsatsen fremhæves det i Paris-aftalen, at parterne bør styrke samarbejdet gennem bl.a. videndeling og teknologioverførsel. Det fremhæves endvidere, at Danmark vil støtte udviklingslandenes indsats via udviklingsbistanden, herunder Klimapuljen, som prioriterer områder, hvor Danmark har viden og erfaring. Her nævnes særligt energi- og vandområdet. Inden for klimatilpasning i byer har danske vandselskaber erfaring og viden, og hvis der kan tilvejebringes finansiering vil mange vandselskaber kunne bidrage ved at dele deres erfaringer og ved at fremvise eksempler på vellykket klimatilpasning i danske byer.

Dette element bør ses i sammenhæng med arbejdet med at implementere Vandvisionen, som også har til formål at fremme overførsel af dansk teknologi og danske løsninger på globale markeder.

Med venlig hilsen

Helle Katrine Andersen
Afdelingschef

DANVA

Elizabeth Højmark Cukijati

Fra: Lærke Petersen <lp@iwgia.org>
Sendt: 11. august 2016 12:56
Til: Energistyrelsens officielle postkasse
Cc: Elizabeth Højmark Cukijati; Line Skou Hauschildt
Emne: IWGIA Høringssvar vedr. Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen

Vedhæftede filer: IWGIA høringssvar vedr Parisaftalen (2).pdf

Opfølgningsflag: Opfølgning
Flagstatus: Fuldført

Til Energistyrelsen

Hermed fremsender IWGIA sit høringssvar vedrørende Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen.

Med venlig hilsen
Lærke Petersen

IWGIA
Classensgade 11E
2100 Copenhagen
Denmark

Phone: 35 27 05 00
lp@iwgia.org

www.iwgia.org

**IWGIA's høringsvar vedrørende
forslag til folketingsbeslutning om
Danmarks ratifikation af Parisaftalen**

København, den. 11. august 2016

IWGIA har med interesse modtaget og læst forslaget til Folketingets beslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen og har på den baggrund en række bemærkninger og anbefalinger.

IWGIA bifalder, at Danmark ratificerer Parisaftalen og bemærker vigtigheden i, at Danmark er blandt de første EU-lande til at ratificere aftalen og herved kan udgøre et eksempel for øvrige EU-lande for hurtig ratifikation.

Menneskerettigheder og oprindelige folks rettigheder er en vigtig del af Parisaftalen

På internationalt plan har Danmark i mange år taget et vigtigt lederskab i forhold til oprindelige folks rettigheder. Dette arbejde har blandt andet bidraget til oprettelsen af FN's Permanente Forum for Oprindelige Folk og vedtagelsen af FN's Deklaration om Oprindelige Folks Rettigheder. Danmarks ønske om fortsat at være en stærk stemme for oprindelige folks rettigheder reflekteres tydeligt i udkastet til Danmarks nye udviklingspolitiske og humanitære strategi (Udenrigsministeriet, Juni 2016) og i den strategiske ramme for Naturressourcer, Energi og Klima (NEK-strategien) fra 2013.

IWGIA har arbejdet med de indfødte folks *major group* i forberedelse af og under COP21. For oprindelige folk er det centralt, at deres internationale anerkendte rettigheder bliver en del af klimaafspraken for at sikre at disse respekteres i de globale klimaindsatser, især retten til jord og naturressourcer. Det kan derfor ses som en succes, at menneskerettigheder og oprindelige folks rettigheder er skrevet ind i Parisaftalens præambel. Det er vigtigt, at de principper, der står i aftalens præambel ikke bliver glemt og at landene fortsat er opmærksomme på de forpligtelser, der kom med i denne første vigtige del af aftalen.

Vi anbefaler, at det præciseres overfor Folketinget, at Parisaftalens præambel sætter fokus på menneskerettigheder og oprindelige folks rettigheder. Dette bør fremgå i beslutningsforslaget for at gøre det klart, at disse rettigheder er en del af den globale klimaindsats, og at Danmark, i overensstemmelse med vores udviklingspolitiske prioriteringer, arbejder for at rettigheder bliver et vejledende princip i såvel ratificeringen som implementeringen af Parisaftalen. Vi foreslår, at tilføje følgende sætning til sidste afsnit på side 2 i beslutningsforslagets indledning: "*I Parisaftalens*

præambel anerkender parterne til aftalen, at parterne i deres indsats for at adressere klimaforandringerne, skal respektere, fremme og tage hensyn til deres respektive forpligtelser for så vidt angår menneskerettigheder og oprindelige folks rettigheder”.

Oprindelige folks viden bør fremgå i gennemgangen af Parisaftalens indhold

Oprindelige folk bidrager til effektiviteten og bæredygtigheden ved klimaindsatser med deres traditionelle viden om forvaltning af naturressourcer, hvilket er anerkendt i IPCC rapporten i 2014, såvel som i Parisaftalen i artikel 7, paragraf 5¹. Desværre nævnes denne vigtige del af Artikel 7 ikke i beslutningsforslagets gennemgang af Parisaftalens indhold. Vi mener, at det er vigtigt at anerkende oprindelige folks bidrag til klimatilpasning og foreslår, at følgende sætning tilføjes i beskrivelsen af artikel 7: *”Endvidere bestemmes, at parterne bør styrke samarbejdet omkring klimatilpasning gennem bl.a. videndeling, integration af oprindelige folks viden i tilpasningstiltag, styrkede internationale institutioner og støtte til udviklingslande”* (s.8).

Anbefalinger til afsnittet om Danmarks klimaindsats under Parisaftalen

I forslaget afsnit 4.3 vedrørende Danmarks bidrag til klimafinansiering, teknologioverførsel og kapacitetsopbygning fremgår det, at en dansk støtte i stigende grad skal fokusere på mobilisering af private investeringer (s.14). IWGIA anerkender, at der er et stort behov for at sikre finansieringskilder til emissionsreduktion og klimatilpasning. Samtidig er det essentielt, at der tages særligt hensyn til grundlæggende menneskerettigheder, inklusiv oprindelige folks rettigheder, i implementeringen af de privatfinansierede reduktions- og tilpasningsprojekter, for at undgå menneskerettighedskrænkelser. Vindmølleprojektet i Turkana-regionen i Kenya² er et eksempel på, at Danmark skal lave grundige human rights/indigenous rights impact assessments, når der ydes støtte til sådanne projekter. IWGIA anbefaler derfor, at det klart fremgår i afsnittet om Danmarks klimaindsats, at Danmark vil arbejde for at sikre menneskerettigheder og oprindelige folks rettigheder ved implementeringen af Parisaftalen.

Beslutningsforslagets afsnit 4 lægger ydermere vægt på, at Danmark er aktiv i klimatilpasningsdagsordenen og at arbejdet med REDD+ er en del heraf: *”med dansk støtte gennemfører IUCN ligeledes et projekt med titlen ”pro-poor REDD”, der bl.a. retter sig mod at styrke lokal naturressourceforvaltning i udvalgte områder og sikre, at rettighedsaspekter indtænkes i planlægning og lovgivning”* (s.14)

Vi foreslår, at tilføje følgende sætning som afslutning til afsnittet: *”Danmark har ligeledes i en årrække arbejdet for at fremme en rettighedsbaseret tilgang og inklusion af oprindelige folk i udviklingen og implementeringen af REDD+ mekanismen”.*

¹ Vi vil gerne gøre opmærksom på, at den danske oversættelse af Parisaftalen kun taler om ”indfødtes viden” mens den oprindelige engelske tekst specifikt taler om indfødte folks viden, artikel 7, paragraf 5.

² Se Danwatch rapport fra 2016: https://www.danwatch.dk/wp-content/uploads/2016/05/Danwatch_report_A-PEOPLE-IN-THE-WAY-OF-PROGRESS-2016_web.pdf

Danmarks indsats har i dette eksempel haft en positiv effekt og bidraget til at skabe plads til oprindelige folk i en ellers omdiskuteret klimamekanisme. Det mener vi er værd at fremhæve.

Vi håber, at vores kommentarer og input vil blive taget i betragtning, og at Danmarks (indtil nu markante) fokus på menneskerettigheder og oprindelige folks rettigheder vil komme til at fremstå tydeligere i det endelige dokument.

Med venlig hilsen

Elsebeth Krogh
Direktør, IWGIA

Elizabeth Højmark Cukijati

Fra: danbelusa <dbelusa@92grp.dk>
Sendt: 11. august 2016 14:39
Til: Energistyrelsens officielle postkasse; Elizabeth Højmark Cukijati; Line Skou Hauschildt; Troels Dam Christensen
Cc: Alexander Birk Petersen Ege; Lasse Jesper Pedersen; Charlotte Mathiassen; Christian Ege Jørgensen; Søren Dyck-Madsen; Tarjei Haaland; Jens Mattias Clausen; Katrine Ehnhuus; Thomas Meinert Larsen; Ida Klockmann; Gry Bossen; 'Jakob Kronik'; j.nordbo; h.linnnetved@wwf.dk; danbelusa
Emne: 92-gruppens hørings svar vedrørende forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen
Vedhæftede filer: DK ratificering af Paris_92G hørings svar_11aug2016.pdf
Opfølgningsflag: Opfølgning
Flagstatus: Fuldført

Kære Elizabeth Højmark Cukijati

Se venligst vedhæftet 92-gruppens hørings svar vedrørende forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Paris-aftalen.

Med venlig hilsen
Dan Belusa

--

Dan Belusa
Policy & Analysis
92-gruppen / The Danish 92-Group
Mobil: +45 60637911
Skype: belusa
www.92grp.dk

Tilmeld dig 92-gruppens nyhedsbrev om bæredygtig udvikling:
<http://92grp.dk/nyhedsbrev-tilmelding.html?ml=1>

92-gruppen

Svanevej 12, 3. sal, 2400 KBH NV
TN: 21 72 79 67

e-mail: tdc@92grp.dk

Website: www.92grp.dk

Koordinator: Troels Dam Christensen

92-gruppens hørings svar vedrørende forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen

København, den. 11. august 2016

92-gruppen bifalder i høj grad Danmarks ratificering af Paris-aftalen og opfordrer folketinget til enstemmig vedtagelse.

Det er klogt, at beslutningsforslaget samtidigt redegør for en stribe af de mange udfordringer med hensyn til at gøre aftalen til virkelighed. Udfordringer der stadig vil forestå også efter Paris-aftalen er ratificeret og trådt i kraft. Herunder bemærkninger til seks af disse udfordringer, som 92-gruppen særligt opfordrer regeringen og folketinget til at være opmærksom på.

- 1 – Konsekvenser hvis Paris-aftalen træder i kraft uden EU
- 2 – Ambitionsøgning er en bindende del af Paris-aftalen
- 3 – Ambitionsøgning så EU's egen reduktionsindsats kommer "in-line" med Paris-aftalen
- 4 – Forberedelsen af EU's næste NDC bør straks sættes i gang
- 5 – Dansk indsats omkring klimafinansiering
- 6 – Skovindsats udenfor eget territorium

1 – Konsekvenser hvis Paris-aftalen træder i kraft uden EU

Det er vigtigt, at Paris-aftalen træder i kraft så hurtigt som muligt.

"Paris-aftalen vil træde i kraft 30 dage efter, at mindst 55 parter dækkende mindst 55 pct. af de globale udledninger har deponeret deres ratifikationsinstrumenter hos FN. En række lande har indikeret, at man vil ratificere aftalen i 2016, og der er derfor en vis risiko for, at Parisaftalen kan træde i kraft uden, at EU er part til aftalen..." (forslag side 3)

Her kunne der tilføjes en forklaring af EU's stilling i forhandlingerne, hvis Paris-aftalen skulle træde i kraft uden EU som part. Eksempelvis at EU på det efterfølgende CMA-møde (jvf Paris art 16.6), så må deltage som observatør og næppe kan få tildelt tillidsposter (co-facilitator m.m.). Forklaringen vil understrege vigtigheden af, at EU har besluttet at ratificere i tide til at være part af aftalen ved ikrafttrædelsen.

*...(direkte fortsættelse af citatet ovenfor) "... Der er derfor enighed i EU om at ratificere hurtigst muligt og tids nok til, at EU kan nå at blive part til aftalen ved dens ikrafttrædelse. Dette blev understreget i konklusionerne fra Det Europæiske Råd den 17.-18. marts 2016 og bekræftes i rådserklæringen fra miljørådsmødet den 20. juni 2016".
(Vores fremhævnning, forslag side 3)*

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling, er et samarbejde mellem 26 danske miljø- og udviklingsorganisationer.
92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i hele verden.

92-gruppen består af: Afrika Kontakt, Amnesty, Care Danmark, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk International Bosætningservice, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark, Det Økologiske Råd, FN-forbundet, Folkekirkens Nødhjælp, Greenpeace, IWGIA, Kvindernes Ulandsudvalg, Klimabevægelsen, Landsforeningen for Økosamfund, Mellemløst Samvirke, Natur og Ungdom, Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis/Øko-net, Oxfam IBIS, Red Orangutangen, Sex&Samfund, U-landsforeningen Svalerne, VedvarendeEnergi, Verdens Skove, WWF Verdensnaturfonden, Dansk Røde Kors (observatør).

Med denne beslutning (om at EU vil ratificere tids nok til, at EU kan være part ved aftalens ikrafttrædelse) sikres EU's fulde deltagelse i første møde under Paris-aftalen (CMA1), og at EU ikke bliver gidsel som følge af, at et enkelt land trækker sin ratifikation i langdrag (som fx Polen gjorde med Kyoto2). Implikationen af beslutningen er, at EU (om nødvendigt) vil ratificere, inden alle EU-medlemslande har afsluttet deres nationale ratificering. Den mulighed er etableret i Paris-aftalen (art 20.2). Det er derfor ikke helt korrekt når forslaget flere steder giver udtryk for, at det er en egentlig betingelse, at alle EU-lande har afsluttet deres ratifikation:

"EU og medlemsstaterne, herunder Danmark, kan først blive parter til Parisaftalen, når EU og alle medlemsstaterne har afsluttet deres respektive nationale ratifikationsprocesser og har deponeret alle ratifikationsinstrumenterne til FN i fællesskab". (forslag side 3).

92-gruppen er helt enig i vigtigheden af, at Danmark er blandt de første EU-lande, der ratificerer, og Danmark bør samtidigt arbejde for, at lejligheden bruges til at lægge maksimalt politisk pres på de øvrige EU-lande for hurtig ratifikation.

2 - Ambitionsøgning er bindende del af Paris-aftalen. Det er kun selve størrelsen af øgningen, der er "ubindende"

Paris-aftalen er en speciel konstruktion, hvilket fint forklares i forslaget (side 2, 6-7 og 11). Mange centrale elementer indgår direkte i den juridisk bindende aftale. Det gælder bl.a.:

- Det langsigtede globale temperaturmål om at holde de globale temperaturstigninger et godt stykke under 2 °C med bestræbelser på at begrænse temperaturstigningen til 1,5 °C.
- Klimafinansiering i form af en kollektiv ilande-forpligtelse;
- Ambitionsmekanismen, der kræver at landene med fem års mellemrum skærper deres nationale reduktionsmål

Derimod vil de nationale reduktionsforpligtelser (NDC'erne) kun blive vedtaget nationalt (hvilket for EU-lande vil sige i EU), og disse indgår ikke i den juridisk bindende aftale.

I forslagets afsnit 4 om Danmarks forpligtelser under Parisaftalen forklares det:

"Det bemærkes endvidere, at NDC'erne, som indmeldes hvert femte år i medfør af Parisaftalen (første gang i 2015, næste gang i 2020), ikke er indeholdt i selve Parisaftalen men kommer til at fremgå af et særskilt register, der ikke har en juridisk bindende karakter". (Forslag side 11)

Det er korrekt, men alligevel ikke helt præcist. Det bør præciseres overfor folketinget, at det kun er selve størrelsen på reduktions-øgningen, som vedtages nationalt. At reduktionen skal øges, ligger derimod allerede fast i selve Paris-aftalen. Under den juridisk bindende del af aftalen er parterne forpligtet til hvert femte år at indmelde deres nationale reduktionsbidrag (forslag side 2), og at denne nye NDC altid skal være mere ambitiøs end den forrige (forslag side 6).

Denne 5-årige ambitionsøgning er et af de vigtigste elementer i Paris-aftalen. Uden ambitionsøgning er 3-4 graders temperaturstigning uundgåeligt og Paris-aftalen en fiasko.

"Det står klart, at den første runde af reduktionsbidrag (NDC'er) indmeldt til Parisaftalen ikke i sig selv vil være tilstrækkelige til at nå 2 eller 1,5-graders målsætningen. FN's

miljøprogram, UNEP, estimerede i efteråret 2015, at en fuld implementering af den første runde af NDC'er vil bringe den langsigtede globale temperaturstigning ned på 3-3,5 grader¹. Dette kan sammenholdes med den temperaturstigning, der vil ske uden yderligere handling i forhold til i dag (dvs. uden implementering af NDC'erne), som FN's Klimapanel har estimeret til i slutningen af det 21. århundrede at ligge på 3,7-4,8 grader i forhold til det førindustrielle niveau.² Da Parisaftalen forpligter parterne til hvert femte år at indmelde reduktionsbidrag på ny, forventes aftalen dog på længere sigt at bidrage yderligere til reduktionen af drivhusgasudledninger". (Forslag side 16)

Der er formelt etableret en mulighed for, at parter, der i 2015 afleverede en 10-års plan for årene 2020-2030, undlader at indberette en ny mere ambitiøs NDC i 2020, men blot genbekræfter den 2015-NDC, som de afleverede før Paris-mødet. At gøre brug af denne mulighed er at tilsidesætte ambitionsøgningen og dermed Paris-aftalen. Muligheden er etableret af hensyn til de fattigste ulande eller bagstræbende olielande. Hvis en aktør af EU's format derimod skulle undlade at indlevere en ny mere ambitiøs NDC i 2020, vil det reelt undergrave Paris-aftalen.

Folketingets ratificering af Paris-aftalen bør derfor ske med en klar forståelse af, at Danmark (og alle andre lande) fra nu af er forpligtet til hvert femte år at indmelde et nyt skærpet reduktionsmål.

3 – Ambitionsøgning så EU's egen reduktionsindsats kommer "in-line" med Parisaftalen

EU's nuværende mål om mindst 40 % hjemlig reduktion i 2030 er allerede forældet og utilstrækkeligt. EU-målet blev vedtaget i 2014 og er højst "in-line" med at nå 80 % reduktion i 2050, hvilket er den mindst mulige reduktion indenfor det interval på 80-95 % reduktion, som IPCC i 2007 fastsatte for de rige land med hensyn til at holde de globale temperaturstigninger til 2 °C.

Paris-aftalen har nu skærpet temperaturmålet til et godt stykke under 2 °C med bestræbelser på at begrænse temperaturstigningen til 1,5 °C. EU bør derfor som en umiddelbar konsekvens af Paris-aftalen straks indstille sig på at skulle nå et væsentligt højere reduktionsmål.

Figuren herunder er fra EU's miljøagentur³. Den viser, hvordan EU's nuværende 2020 og 2030-mål er på linje med 80 % reduktion i 2050. Den røde linje er tilført af 92-gruppen og viser, hvad der som minimum kunne siges at være in-line med Paris-aftalen.

Det er overvældende sandsynligt, at EU vil skulle gå længere end 95 % reduktion i 2050, men det står helt klart, at hverken 80 % i 2050 eller 40% i 2030 er på linje med Paris-aftalen.

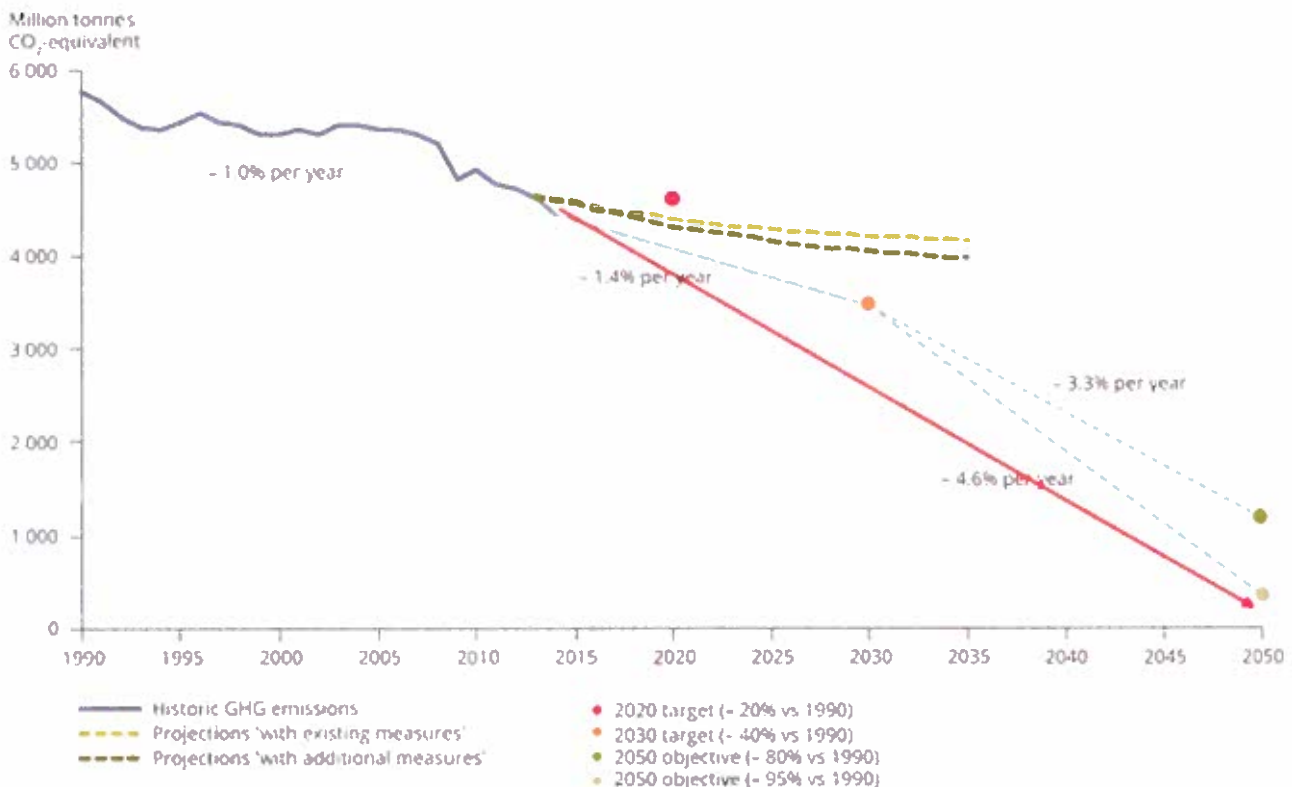
Danmark bør bruge sin ratificering af Paris-aftalen til at påvirke EU til at bringe sig på linje med Paris-aftalen. Danmark bør herunder arbejde for, at EU allerede i 2018, i forbindelse med den første globale "stocktake" af ambitionsniveauet, står klar til at hæve målene, så de flugter med det nye ambitionsniveau i Paris-aftalen.

¹ UNEP (2015): The Emissions Gap Report 2015

² IPCC (2014): Climate Change 2014: Synthesis Report. Intergovernmental Panel on Climate Change, Geneva.

³ EEA, (2015, s11): <http://www.eea.europa.eu/publications/trends-and-projections-in-europe-2015>

Figure ES.3 EU greenhouse gas emission trends, projections and reduction targets

4 - Nuværende EU-kommission skal nu forberede den kommende Kommissions NDC-beslutning

Det er EU, der på vegne af hele EU hvert femte år indmelder nye NDC-reduktionsmål (første gang i 2015, næste gang i 2020). En NDC skal altid være mere ambitiøs end den forrige (Paris art. 4; forslag side 6)

Tid er en afgørende faktor i EU's beslutningsprocesser. Tid både til faglige og økonomiske konsekvensanalyser og derefter tid til politisk forhandling. Analyserne der lå til grund for EU's gamle mål om mindst 40 % hjemlig reduktion i 2030 lå således klar i marts 2013, blev politisk vedtaget i oktober 2014, for så at blive rapporteret til FN som EU's INDC i marts 2015.

Beslutningsprocessen for EU's næste NDC, der skal indleveres senest i 2020, bør således, under normale omstændigheder, påregne ca. to år til de forudgående feasibility- og konsekvensanalyser og derefter ca. to år til politisk beslutning og vedtagelse. Det er derfor bydende nødvendigt, at EU-kommissionen straks sætter dette analysearbejde i gang, ellers afskærer Juncker-Kommissionen de facto den kommende EU-kommission, der tiltræder i 2019, fra muligheden for at kunne have en ny NDC klar i 2020.

EU's konsekvensanalyser bør mere præcist ligge klar inden klimamødet i efteråret 2018. Som nævnt i forslaget (side 10) fastlægger Paris-aftalen, at der allerede i 2018 afholdes en stock-take-dialog vedrørende de NDCer, der skal indleveres i 2020. Denne 2018-dialog bliver meget vigtig.

Som bekendt kræver Paris-aftalen, at alle parter hvert femte år skærper deres NDC'er. Men parterne fastsætter selv, hvor stor øgningen skal være. Den konstruktion skaber risiko for lurepasning og et free-rider-dilemma, og dermed risiko for at den samlede ambitions-øgning bliver for lille. Det er for at imødegå denne risiko, at der allerede i 2018 afholdes en stock-take-dialog. Dialogen skal sikre, at summen af de nationale reduktionsmål, NDC'er, er tilstrækkeligt ambitiøse til at opfylde det langsigtede globale mål om et godt stykke under 2 grader. Og det er på grundlag af denne stock-take-dialog i 2018, at parterne udarbejder deres nye nationale NDC-planer, der indleveres i 2020 (Paris-aftalen, para 20).

Denne 2018-dialog vil være afhængig af, at parterne, inklusiv EU, inden har gjort deres hjemmearbejde, herunder har analyseret de tekniske og økonomiske konsekvenser af forskellige niveauer af ambitionsøgning.

Danmark bør i anledning af sin ratificering sikre, at EU-kommissionen sætter analysearbejdet i gang, så det ligger færdigt forud for Parisaftalens stock-take-dialog i 2018.

5 – Dansk indsats omkring klimafinansiering

Det nævnes i forslaget, at den globale klimaindsats, som Paris-aftalen tilstræber, også vil kunne gavne danske virksomheder

"Ikrafttrædelsen af Paris-aftalen vil medvirke til en øget global efterspørgsel efter klimavenlig teknologi mv. Danske virksomheder har udviklet mange af de omkostningseffektive løsninger, der efterspørges, og det danske erhvervsliv står stærkt på det globale marked inden for energiteknologi. Parisaftalens ikrafttrædelse rummer dermed store erhvervsmæssige muligheder for Danmark. (forslag side 16)

IEA beregnede på baggrund af 2015-NDC'erne, at deres gennemførelse vil betyde grønne investeringer for \$13.500 mia⁴. En efterspørgsel der vil stige i takt med, at ambitionsniveauet skærpes hvert femte år.

Om klimamålet (eller disse positive sideeffekter for erhvervslivet) opnås afhænger dog ikke kun af, at Paris-aftalen træder i kraft. Det afhænger af, at Paris-aftalen bliver efterlevet i både i- og ulande.

For at fattige lande kan foretage disse investeringer, har ilande kollektivt forpligtet sig til at mobilisere \$100mia om året til klimafinansiering.

"Det fastslås, at udviklede lande – som en fortsættelse af deres eksisterende forpligtelser under klimakonventionen – skal bidrage med finansiering til udviklingslandenes klimaindsats, og at der skal søges opnået en balance mellem finansieringen til reduktionsindsatsen og klimatilpasningsindsatsen". (forslag side 8)

Det bør her tilføjes (jvf. Paris art. 9.4), at de \$100mia, for at kunne medregnes til opfyldelse af forpligtelsen, endvidere særligt skal prioritere de fattigste ulande og små østater. Forpligtelsen er således ikke opfyldt, hvis de \$100mia kun bruges i rigere ulande med vækstøkonomier.

---

⁴ <https://www.iea.org/newsroomandevents/pressreleases/2015/october/climate-pledges-for-cop21-slow-energy-sector-emissions-growth-dramatically.html>

Det vil være afgørende vigtigt for, om Paris-aftalen bliver en succes, at ulandene oplever, at ilandene efterlever forpligtelsen om klimafinansiering. Danmark kan levere et vigtigt bidrag med hensyn til fire potentielle stridspunkter omkring klimafinansiering:

1. Vedtagelse af fair retningslinjer for, hvad der må medregnes som klimafinansiering. Ulandene oplever fx, at ilande blot omdøber den eksisterende udviklingsbistand til klimafinansiering, eller at kommercielle lån medregnes som klimafinansiering, uden at der modregnes for ulandes tilbagebetaling af renter og afdrag. Retningslinjer, der sikrer, at ilandes klimafinansiering er reel, skal, som forklaret i forslaget (side 8) allerede vedtages på det første COP-møde efter aftalens ikrafttrædelse.
2. Parisaftalen (art. 9.4) vedtog, at ilandenes klimafinansieringen skal tilsigte en balance mellem finansieringen til reduktionsindsatsen og klimatilpasningsindsatsen. Det er væsentligt lettere at mobilisere investeringer til reduktionsindsats (f.eks. energibesparelser eller VE-energi) end til investeringer i tilpasning (f.eks. at investere i en resiliert fødevarerproduktion eller at forhindre, at der kommer havvand i drikkevandsforsyningen). Ulandene oplever derfor, at ilandes klimafinansiering ikke bidrager ligeligt til tilpasningsindsatsen.
3. Ilandenes klimafinansieringen skal prioritere indsatser i de fattigste og mest udsatte ulande (art. 9.4). Det er væsentligt lettere at mobilisere penge til investeringer i de rigere ulande end i de fattigste og mest udsatte ulande. Ilandene bør være opmærksomme på, at de ikke kan opfylde deres forpligtelse ved alene at investere i vækstøkonomierne.
4. Ilandes 2020-klimafinansierings-roadmap bør fremlægges senere i år på COP22. For at det skal være muligt også at øge klimaindsatsen før 2020, indeholder Paris-aftalen (para 114) en skarp opfordring til ilandene om at fremlægge et finansierings-road-map, der redegør for, hvordan ilandene frem til 2020 konkret agter at øge den årlige klimafinansiering til ulandene. Det skal give ulandene en berettiget tro på, at ilandenes klimafinansiering er reel. Denne road-map bør fremlægges inden COP22 i efteråret 2016.

Danmark bør naturligvis selv sørge for at overholde disse betingelser. Derudover bør Danmark arbejde for at påvirke andre ilande til at acceptere etablering af fair retningslinjer; at de i deres egen klimafinansiering sikrer en balance mellem investeringer i reduktioner og tilpasning; sikrer at klimafinansiering især prioriterer de fattigste og mest udsatte ulande; og tilskynder til at pre-2020-road-map for klimafinansiering bliver både fair og klar i tide til COP22.

Klimapuljen

Som et element af Danmarks eget bidrag til klimafinansiering nævnes klimapuljen, herunder de danske myndigheders samarbejde med myndigheder i ulande (side 13-14). Klimapuljen har generelt været vellykket. De fattigste lande prioriteres relativt højt; der er efterhånden opnået balance mellem tilpasning og reduktionsindsatsen; og indsatsen roses af danske virksomheder⁵.

⁵ <http://energi.di.dk/nyheder/Pages/Energistyrelsenslandesamarbejdgiverdanskeordrer.aspx>

Klimapuljen blev dog desværre med 2016-finansloven næsten halveret (fra 500 mio. kroner til 270 mio. kroner).

Det vil derfor være logisk og rimeligt, at Danmark i forbindelse med sin ratificering genetablerer og opskalerer klimapuljen.

6 - Skovindsats udenfor eget territorium

Danske skove

Forslaget redegør hovedsageligt kun for Danmarks skov-indsats indenfor Danmarks eget territorium (side 12). Her er det vigtigt, at huske, at selvom netto-optaget er større i yngre skove, så er kulstoflageret i en skov voksende, så længe skoven lever. Dermed er den samlede mængde ophobet kulstof større i ældre skov. Det er derfor vigtigt, at Danmark også prioriterer ældre skov, som ligeledes er rigere på biodiversitet.

Internationale Skove

Udledninger fra de globale skove udgør omkring en tiendedel af de globale drivhusgasser. Skovbevaring er derfor en central del af at forebygge klimaforandringer. Ved underskrivning af New York Declaration on Forests har Danmark, sammen med andre lande, virksomheder og civilsamfund, erklæret, at de vil arbejde på at halvere fældning af naturlig skov inden 2020 og standse afskovning af naturlig skov inden 2030. Hvis Danmark skal leve op til dette, er det vigtigt, at vi både støtter op om internationale skovprojekter og minimerer Danmarks eget aftryk på de internationale skove.

Vi bifalder, at Danmark støtter op om internationale skovbevaringsprojekter som REDD+. Det er en vigtig forudsætning, at indsatsen lever op til de safeguards og hensynet til Non Carbon Benefits, som er foreskrevet i Paris-aftalens artikel 5.

Danmark og EU spiller desværre også en væsentlig rolle i den afskovning, der foregår i bl.a. Sydamerika og Sydøstasien. EU's egne analyser viser, at denne påvirkning især skyldes EU's store efterspørgsel på sojafoder og palmeolie⁶. Problemstillingen er erkendt (f.eks. i EU's 7. miljøhandlingsprogram), men endnu har EU-kommissionen ikke omsat viden til handling. Danmark underskrev d. 7. december 2015 sammen med Tyskland, Holland, UK og Frankrig Amsterdam-erklæringen om at eliminere afskovning fra EU's vareindkøb⁷.

Danmark bør i denne alliance fortsat arbejde for, at EU-kommissionen fremsætter lovforslag, der sikrer, at EU via sin efterspørgsel ikke fortsat bidrager til afskovningen udenfor sit eget territorium.

Træ vil efter alt at dømme blive en mere og mere efterspurgt råvare. Dette vil potentielt lægge yderligere pres på verdens skove. Derfor er det vigtigt at Danmark lægger pres på Europa for at sikre en bæredygtig import af træ, der sikrer oprindelig skov og biodiversitet.

⁶ http://ec.europa.eu/environment/forests/impact_deforestation.htm

⁷ <http://92grp.dk/nyhedsbreve/243-konkrete-initiativer-imod-afskovning.html>

Med venlig hilsen

Troels Dam Christensen

Koordinator for 92-gruppen, der i denne sag er tegnet af:

CARE Danmark

Danmarks Naturfredningsforening

Dansk Ornitologisk Forening / BirdLife Danmark

Det Økologiske Råd

Greenpeace

Klimabevægelsen

Sex&Samfund

Verdens Skove

WWF Verdensnaturfonden

Elizabeth Højmark Cukijati

Fra: Palle Bendsen <pnb@ydun.net>
Sendt: 11. august 2016 16:43
Til: Energistyrelsens officielle postkasse
Cc: Elizabeth Højmark Cukijati; Line Skou Hauschildt; NOAH
Emne: NOAH kommentar til Ratifikation af Parisaftalen
Vedhæftede filer: 2016-08-10 Paris-aftalen NOAH kommentar.pdf; pnb.vcf

Til Energistyrelsen

Jeg sender her NOAH Friends of the Earth Denmarks kommentar til Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen.

Med venlig hilsen

Palle Bendsen

--

Palle Bendsen
Kærmindestien 7
3390 Hundested
mob +45 30 13 76 95

palle@bendsen.dk
skype: palle.bendsen

NOAH Friends of the Earth Denmark
- Klimaretfærdighed
- Urangruppen
<http://noah.dk>

<http://klima-sos.dk>
<http://ccs-info.dk>
<http://ccs-info.org>
<http://global-klima.org>

NOAHs kommentar til

**Forslag til folketingsbeslutning om
Danmarks ratifikation af Parisaftalen
(herefter "Forslaget")**

Miljøbevægelsen NOAH
Nørrebrogade 39, 1
DK-2200 København N
Tlf. 35 36 12 12
noah@noah.dk
www.noah.dk

København, 10. august 2016

NOAH bifalder, at Danmark ratificerer Parisaftalen.

Parisaftalen (herefter "*aftalen*") er imidlertid ikke den sejr for klimaet og Jordens befolkning, som mange har udlagt det efter COP21. *Aftalen* har store mangler og svagheder. Der er ingen sammenhæng mellem mål og midler:

- Midlerne er baseret på frivillighed, der ikke kan opfylde målene. Man sætter også sin lid til spekulative teknologier, som efter 2050 skulle trække CO2 ud af atmosfæren.
- *Aftalen* bygger også på kvotehandel, der i EU har været virkningsløs og politisk blokeret for mere effektive virkemidler.
- Finansieringen af klimatilpasning i udviklingslande mangler mål og ansvar. Tab og skader er kun lige nævnt, og de rige lande lykkedes med at få indføjet, at de fattige og mest udsatte lande ikke har retlige krav på kompensation.
- Der er sat tal på finansiering af klimaindsatsen (mitigation) fra de udviklede lande med 100 mia. USD/år fra 2020. Det er højst 1/10 af det, der er behov for.

Hvad bør Danmark gøre?

- Danmark bør styrke sine egne klimamål og arbejde for, at EU's mål også styrkes på basis af drivhusgasbudgetter og en anerkendelse af vores historiske ansvar, jf. Klimakonventionen.
    - IPCC er pålagt inden 2018 at udarbejde en Special Report om et 1,5 °C scenario med tilhørende drivhusgasbudget, - som Danmarks og EU's udledninger skal kunne rummes i.
  - Danmark skal i EU og via FN-forhandlingerne modvirke, at ødelæggende og/eller urealistiske teknologier som BECCS får lov til at udskyde de nødvendige hurtige indsatser. Det kan bl.a. ske via den dialog, som *aftalen* har fastlagt til 2018 om de langsigtede mål.
  - Danmark skal undlade at gøre brug af kvotehandel og gennemføre alle de hjemlige reduktioner, der overhovedet lader sig gøre teknisk og adfærdsmæssigt – og bruge sin indflydelse i EU til det samme.
  - Danmark skal i EU og FN arbejde for, at klimafinansieringen fra de udviklede lande omfatter såvel tilpasning, tab og skader som reduktioner og teknologi. De 100 mia. USD, der er på bordet skal være offentlige midler, og de skal øges år for år. Danmark skal gå foran og selv stille sin andel til rådighed af statskassen, konkret ved at øge Klimapuljen allerede i år; især den del, der går til fattige og sårbare lande.
  - Danmark – og EU – skal stille sig på side med de mindst udviklede lande i FN-forhandlingerne og i bilaterale arrangementer. De kommende års forhandlinger i COP-processen er vigtige for at modvirke de udsættelser, der er indbygget i *aftalen*.
-

Vi vil herunder kommentere enkelte af *aftalens* artikler og give NOAHs bud på, hvordan Danmark kan arbejde for at styrke sin egen og EU's indsats og for at stramme *aftalen* op.

Artikel 2

Ifølge *aftalen* skal verden arbejde for at holde den globale temperaturstigning **et godt stykke under 2 °C** og arbejde for at begrænse temperaturstigningen til **1,5 °C**

Hvad bør Danmark gøre?

Danmark bør feje for egen dør og stramme sine egne klimamål og arbejde for, at EU's klimamål styrkes. Som forudsætning for at vide, hvad der skal til, skal Klimarådet have til opgave at beregne det resterende **drivhusgasbudget (råderum) for Danmark og EU** ud fra en retfærdighedsbetragtning (Jf. FN's Klimakonvention).

Uden et drivhusgasbudget til at styre politikken er det umuligt at sikre sig, at indsatsen bliver tilstrækkelig. Det bliver andre hensyn end klimaet, der kommer til at bestemme.

Danmark skal ikke tillade milliardinvesteringer i Nordsøen for at tvinge den sidste olie ud af undergrunden.

NOAHs kommentar:

EU's reduktionsmål for 2030 er på 40 procent i forhold til 1990. Det er alt for svagt. Nu haster det så meget, at kun meget hurtige og drastiske indgreb kan give en chance for ikke at sprænge det råderum, der er tilbage. NOAH har i 2013 foretaget beregningen for og for EU-27:

<http://kortlink.dk/cne7> . **EU-27 bør i 2030 reducere udledningerne med 80 procent** i forhold til 1990 - fordi klimaudfordringen er blevet negligeret i to årtier.

Forslaget citerer på side 16 FN's miljøprogram, UNEP, som i efteråret 2015 estimerede, at en fuld implementering af den første runde af NDC'er vil bringe den langsigtede globale temperaturstigning op på **3-3,5 °C**¹. Med andre ord: Parisaftalen er langt fra 'ambitiøs' i klimasammenhæng.

Hvis vi skal holde os under **2 °C**, skal vi beholde **mindst 85 %** af de kendte fossile reserver i jorden og stoppe al skovrydning, men *aftalen* nævner ikke fossile brændsler (olie, kul, naturgas) med et ord og der er heller ikke et ord om storskala husdyrhold, palmeolieplantager eller andre industrier, som driver afskovningen.

Hvis vi skal holde os under **1,5 °C** skal alle **OECD-lande dekarbonisere deres økonomier i 2030**.²

Hvis vi holder fast i en målsætning om max. 1,5 °C uden at kræve, at de rige lande tager deres ansvar på sig, vil det blot **forværre presset på de fattige udviklingslande**, som i forvejen er aller mest ramte af klimaforandringerne.

Artikel 4

Udledningen af klimagasser skal toppe snarest muligt og gå efter at skaffe hurtige reduktioner derefter i overensstemmelse med den bedste videnskab til rådighed, så emissionerne netto går i nul i anden halvdel af dette århundrede.

¹ UNEP (2015): The Emissions Gap Report 2015

² Ifølge Johan Rockström fra Stockholm Resilience Centre på et pressemøde med klimaforskere 11.12. 2015, bl.a. citeret i Information: <http://www.information.dk/555146> . Samme sted vurderede Kevin Anderson fra Tyndall Institute i Manchester, at *aftalen* var dårligere end Copenhagen Accord, bl.a. fordi den er tavs om udledningerne fra skibsfart og luftfart - og for de mest udsatte udviklingslande er *aftalen* mellem "dangerous and deadly".

Hvad skal Danmark gøre?

Danmark skal i EU og via FN-forhandlingerne modvirke, at ødelæggende og/eller urealistiske teknologier som BECCS får lov til at udskyde de nødvendige hurtige indsatser.

NOAHs kommentar:

Hvis ikke udledningerne topper inden 2020 og den globale økonomi ikke er totalt afkarboniseret inden 2050, kan temperaturen ikke holdes under 1,5 °C.

Teksten ansporer kun til "drivhusgasneutralitet" ved udgangen af dette århundrede – om muligt.

"Drivhusgasneutralitet" er ikke nærmere forklaret, men dækker over en (urealistisk) forventning om, at havene og vegetationen fortsat kan trække store mængder CO₂ ud af atmosfæren.

Det dækker formentlig også over, at man regner med, at CCS-teknologi bliver brugbart, så man kan bygge kraftværker med BECCS (Bioenergi Carbon Capture and Storage – CO₂-fangst og -lagring), hvor man fyrer med bioenergi og på den måde forestiller sig at "trække CO₂ ud af atmosfæren". Det er en illusion, hvad angår teknologien. Det ville holde den fossile industri i live alt for længe og trække investeringer i den forkerte retning. Og det vil være en katastrofal **udplyndring af bioressourcen**.

Derfor er denne del af *aftalen* ikke forenelig med målet i artikel 2.

Tiden er utrolig knap, hvis verden ikke skal opleve en gennemsnitlig temperaturstigning på 3 °C eller mere. Det kan blive 5 til 8 °C for Afrika med endnu værre tørke og ødelæggelse af levevilkår for mange millioner – og dermed flygtningestrømme, der får dem vi oplever i dag til at blegne.

Artikel 6

Denne artikel omhandler kvotehandel.

Hvad skal Danmark gøre?

Danmark skal undlade at gøre brug af disse og evt. nye lignende mekanismer og gennemføre alle de hjemlige reduktioner, der overhovedet lader sig gøre teknisk og adfærdsmæssigt.

NOAHs kommentar:

Kvotehandling har vist sig ineffektiv i EU og har oven i købet været genstand for omfattende kriminel svindel. EU's kvotehandelssystem ETS har også virket bremsende for besparelser inden for de sektorer, der er omfattet, med den begrundelse, at besparelser et sted i EU blot ville føre til øgede udledninger et andet sted pga. ETS.

Kyoto-protokollens fleksible mekanismer, CDM og JI, har haft endnu mere ødelæggende effekt, idet de har været brugt som undskyldning for, at rige lande ikke har sørget for alle de nationale reduktioner, der kunne gennemføres teknisk og adfærdsmæssigt.

Artikel 14

Landenes egne klimaplaner, hvor de selv fastsætter målene, skal opdateres hvert femte år. Målene kan kun skærpes, ikke slækkes. Første opdatering bliver i 2023 med en forudgående 'dialog' i 2018.

Hvad skal Danmark gøre?

Danmark skal som nævnt under Artikel 2 stramme sine egne klimamål og arbejde for, at EU's klimamål styrkes. Der er brug for at enkelte lande og EU som helhed går hurtigere frem og bliver det 'gode eksempel', man længe har bildt sig selv ind at være.

NOAHs kommentar:

Nogle kritikere vurderer, at denne del er det gode ved *aftalen*. Lige nu er bidragene fra hvert land som nævnt slet ikke nok til at bringe os i nærheden af målet, men denne aftale vil bringe landene tilbage til bordet hver femte år og lave nye og 'mere ambitiøse' planer. MEN, der er ingen sanktionsmuligheder, så spørgsmålet er, hvad der sker når / hvis landene ikke overholder dette punkt.

Vi vurderer, at når *aftalen* først genvurderes i 2023 bliver tiden forpasset til at nå i nærheden af en global opvarmning på kun 1,5 °C, og det bliver næsten umuligt at komme under 2 °C.

Artikel 9

Fra 2020 skal der være mindst 100 milliarder USD om året i klimafinansiering til udviklingslande. Inden 2025 skal der fastsættes et nyt, fælles mål.

Hvad skal Danmark gøre?

Danmark skal i EU og FN arbejde for, at klimafinansieringen fra de udviklede lande omfatter såvel tilpasning, tab og skader som reduktioner og teknologi. De 100 mia. USD, der er på bordet skal være offentlige midler, og de skal øges år for år. Danmark skal gå foran og selv stille sin andel til rådighed af statskassen, konkret ved at øge Klimapuljen allerede i år især den del, der går til fattige og sårbare lande.

NOAHs kommentar:

Det har været et centralt stridspunkt mellem de fattige og de rige lande. Problemet her er, at de rige lande ikke har taget ansvaret på sig. Målsætning er ikke fulgt op af en handlingsplan.

Samtidig vurderer flere kritikere, at dette beløb langt fra er nok. Det er kun ca. 1/10 af, hvad der er behov for. Til sammenligning bruges 5.300 milliarder USD pr. år til subsidier til fossile brændsler og 14.000 milliarder USD blev brugt til at redde bankerne under finanskrisen.

Det grundlæggende princip om "fælles men differentierede ansvar" er blevet udvandet i aftaleteksten på foranledning af USA og andre industrialiserede lande. Snarere end en klar erklæring om, at rige lande skal yde finansiering til fattigere nationer til klimatilpasning, står der blot i Parisaftalen, at de udviklede lande skal "tage føringen" i forhold til at levere finansiering, som en del af alle landenes "fælles indsats".

Loss and damage – eller tab og ødelæggelser – er nævnt i *aftalen*, men der står også, at de, der lider tabene, ikke kan påberåbe sig et krav om kompensation.

Kontakt:

Palle Bendsen
NOAH Friends of the Earth Denmark
palle(at)noah.dk
30 13 76 95

Elizabeth Højmark Cukijati

Fra: Lars Bach Jensen <LABJ@DI.DK>
Sendt: 12. august 2016 14:24
Til: Energistyrelsens officielle postkasse
Cc: Elizabeth Højmark Cukijati; Line Skou Hauschildt
Emne: DI svar på høring vedr. Parisaftalen

DI høringssvar om udkast til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Parisaftalen:

Klimaaftalen i Paris var et historisk skridt og det første fyldestgørende internationale svar på at få sikret kloden mod farlige klimaændringer. Danmark skal som del af EU vise ansvar og leve op til EU's plegde om at sænke udledningen af drivhusgasser med 40 procent i 2030 i forhold til 1990.

Parisaftalen er et vigtigt skridt på vejen, men der skal som det nævnes endnu mere til. Derfor er det også vigtigt for EU at få implementeringen af 2030 rammerne på plads forud for nye internationale drøftelser om den internationale klimaindsats. Det fremgår af beslutningsforslaget, at UNEP har vurderet af Parisaftalen kun rækker til at holde de langsigtede globale temperaturstigninger på 3-3,5 grader sammenlignet med en situation uden yderligere handling. DI finder det værd at supplere med, at FN i forbindelse med en synteserapport fra 30. oktober 2015 vurderede en langsigtet effekt af INDC'erne i 2100 svarende til en temperaturstigning omkring 2,7 grader.

DI er samlet set helt enig i, at Danmark skal vise vilje til at hjælpe EU samlet set med en hurtig ratifikation af Parisaftalen. Som det fremgår af beslutningsforslaget er det stadig for tidligt at redegøre fyldestgørende for de samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser, idet EU er i færd med at udforme de regulatoriske rammer frem mod 2030.

Med venlig hilsen

Lars Bach Jensen
Seniorchefkonsulent
Fagleder for international energi og klimapolitik
DI Energi- og klimapolitik

(+45) 3377 3511
(+45) 29494401 (Mobile)
labj@di.dk
di.dk

Confederation of Danish Industry